



RÖVID OKTATÁS.

*Miképen kellessék magunkat
ISTEN^{nek} segítségével jó Præservatívák által
a' Pestis ellen védelmezni; vagy a'
Pestisben lévő Betegeket orvosolni.*

Irattatott Nemes Szabad Ki-
rályi DEBRECZEN Városa *Meg-
stratusa* Rendeléséből,

BUZINKAI GYÖRGY,
*Medicinae Doctor, és azon N. Va-
ros Physicus* által.

*Mellyhez Toldalékul adattattak a' Pestis
idejére alkalmaztatott egynéhány szép
KÖNYÖRGÉSEK.*



DEBRECZENBEN,
Nyomtat. MARGITAI JÁNOS által,
1739. Esztendőben.

Handwritten notes on the left page:
K. Orv. No.
Or 428
H. Beth. O. T. L. 12.
Q obl as one H.
Comis Comici
de Bethlen

3 253

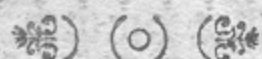
F. 251.

268



KEGYES OLVASO!

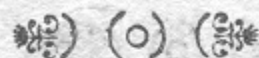
Hogy mindennemű gonoszok, és Istennek ostoni, az emberi Nemzet-ségre, a' bűnért, annyiival inkább midőn az, valamelly Nemzettségben el-árad, Istentől szoktanak bortsáttatni; még a' Természet világánál tanúlt Pogányok-is jól tudták, jobban tudják pedig a' kik arról az Isten' beszédéből meg-tanítottak; a' honnét könnyű ki-hozni, hogy leg-fővebb tiszti minden Keresztény embernek, a' ki illy magános, avagy közönséges ostonát Istennek látja, avagy érzi, hogy mindeneknek előtte bűneinek valóságos meg-bánásával, és meg-síratásával, az Isteni meg-térítő kegyelemnek töredelmes és buzgó kérésével Istenhez térni, életét meg-jobbítani, és azon jóra való szándékában nemcsak az oston előtt, és alatta egy kevéssé, hanem, mind végig állhatatosan meg-maradni, sőt gyarapodni igyekezzék: El-hallgatván Nemzetiségünknek több részét, eleget találunk, a' melyet el-kellene hagynunk, ha csak ezen Városban meg-áradott bűneinket meg-szemléljük és meg-visgáljuk-is, a' minéműnk a'



többek között, a' szeretetlenség, Isten' beszédéhez való hidegség, szentséges Nevének káromlata, életnek bujálkodása, az UR Napijának meg-rontása, mellyben annyira jutottunk, hogy sokaknál az UR Napijának inneplése csak abból áll, ha piperésen öltö-ződhetnek, és úgy Közönséges helyeken, avagy a' Templomban egy két órán magokat mű-zogathatják, vendégeskednek, tobzódnak, esz-nek, isznak, játszanak, fel's alá sétálnak, trágárság kedvéért egymást látogatják, vagy az Utszákra ki ülnek, vagy alusznak, és egyéb testi gyönyörűségben magokat foglalják, és így a' Napot a' mellyet az URnak kell vala'szentelni, magoknak, a' Testnek és az Ördögnek szentelik.

Gondolod-e Kegyes Olvasó, hogy az Is-ten, e' Felséges szentségű és tökéletességű Lé-lek, az ilyen játékokban és Testiségekben gyö-nyörködjék? a' kinek csak a' töredelmes és alázatos Lélek, a' Dicséret és háláadás ked-ves áldozat: a' kinek rettenetes széki előtt a' hijában való szóról-is számot kell adnunk, hát a' hijában való tselekedetről? hát a' tze-gres és botránkozta' bűnökről? Ő maga meg-hagyta, hogy az ő Sátorát, (: Templo-mát,) bethűletben tartsuk: ha jó Kereszttyé-nek vagyunk, Istennek 's Szent Léleknek

Tem-



Templomi vagyunk, illik-e a' Szent Lélek-nek elő Templomit ilyen morskokkal meg-ferteztetnünk?

Bőjtöt tartunk a' mostani szomorú időkre nézve, a' mellyben a' Szent Irás tanítása szerént, magunkat meg-kell sanyargatnunk, ehez a' Könyörgést kötnünk; Isten paran-tsolja, hogy a' bőjtben a' Völegény-is az ő Ágyas-házából menjen-ki; de mitsoda sa-nyargatás az, ha a' Testet szabad szájára oda botsárjuk, a' hová kívánczik; mitsoda bőjt az, a' melly nem Könyörgéssel, hanem testi mulatsággal egyben vagyon kötve? Mi-dőn azokért Istennek egyéb tsapási között, a' Dög-halálnak pusztítását Hazánkban; sőt hozzánk nem messze lévő Városokban és Falukban-is halljuk, nem várván, hogy az bennünket el-borítson, Istenhez való meg-térésre valóságos bőjtöléssel és sirással fel-ser-kennünk szükséges dolog, melly valamint egyéb Lelki és Testi Gonoszok és büntetések, úgy a' Dög-halál ellen-is, egy kiváltképen való jó és szent Præservativa; mindazáltal, mivel Isten ma kivált a' gonoszok ellen ben-nünket nem tsuda-tétellel, hanem a' Ter-mészeten adott és rendeltt eszközökkel szo-kott meg-tartani, a' ki a' Gonoszokban és

A 3

Tes-

☞ (o) ☞

Testi Nyavalyákban az Orvoslást és egyéb hasznos eszközöket meg-vét, méltán Istent késértőnek tartattathatik, a' ki azt kívánja, hogy Isten az ő kedvéért gyógyításában, vagy egyéb gonoszoktól való meg-szabadításában tsudát tegyen. Illyen szabados eszköz, hogy a' Pestisben lévők Társaságától, a' menyiretőlünk lehet, őrizkedjünk, azoknak házában ne menjünk, ruhájokat ne illessük, belső és külső orvoslással-is, az ellen magunkat védelmezzük, vagy a' kik azzal Istentől meg-látogattnak, hathatos Orvossággal való éléssel-is abból gyógyulni igyekezzenek.

Melly mind két végre készített ez kis Munkátska-is az Autortól, hogy illy kisedet voltára nézve a' leg szegényebbek-től-is könnyen meg-szereztehetvén, azzal kiki élhessen a' maga javára. Mellyet kívánom, hogy ama' jó Orvos, a' könyörülő Isten, kinek áldása nélkül minden eszközök hiába valók, tegyen fogamatossá és hasznossá. Légy jó egészségben.

Az



Azokban, kik önnön-magokat önként, vagy kerejztyéni szeretetből, vagy fizetésért, az Infectus személyek körül való szolgálatra, vagy azok' orvoslására adták, vagy a' Pestises emberekkel egy Faluban, Városban, vagy Udvarban rekesztetnek, mindeneknek előtte meg-kívántatik:

I.



Ogy magokat igaz meg-téréssel, alázatos Könyörgéssel, tellyes bizodalommal az ISTENnek gondviselése alá ajánlják, magokat meg-erősítsék, bátorítsák, minden félelmet, ha lehet, le-tegyenek, józanon, bőltsen, és okosan éljenek, vakmerőségre ne vetemedjenek, az Isteni gondviseléssel egyben-köttetett vagy ennek alája rendeltetett eszközöket meg-ne vessék, a' mértékletességet kövessék, a' jó Dietának minden reguláit meg-tartsák.

II. Igen szükséges, hogy kevés, de jó és próbált *Praservans* Orvosságok legyen

❁) (2) ❁

a' *Pestilentialis* Doktoroknak, Borbélyoknak, kik közelebb állanak és szolgálnak az *Infectus*oknak, hogy a' *Pestis*ből ki-gőzöl-gő Méreg ellen magokat védelmezhessék, mert gyakorta igaznak találtatott az: a' mit *Ovidius* az *Infectus*oknak szolgáló Orvosok felől mondott:

*Quò propior quisque est, servitque fidelius Aegro,
In partem lethi citius venit. - -*

Az - az:

Ki a' *Pestis*esnek leg-hívebben szolgál,
Azt éri gyakrabban 's hamarább a' Halál.

III. Mindenek felett orrát, száját, gyomrát szükséges óltalmazni. Keszkenőjére töltsön Rósa, vagy *Levendula* Etzetet, azt gyakorta szagolja, vagy finum, akár magános, akár jó illatú szerekkel meg-elegyítettett Tobákot porúl szívjon, vagy minekelőtte bé-menne az inficiált házban gyűjtson *Rosmarint*, vagy *Levendula* virággal meg-elegyítettett Pipa Dohányt, azzal magát és a' házat-is füstölje.

IV. Gyakorta szájában tartson és rá-gyon *Angelica*, *Zedoaria*-Gyökeret, *Narans* és *Czitrom* bajat, nyálát az olly helyeken gyakorta ki-pökje, az *Infectus*oknak le-helle-

❁) (3) ❁

helletitől magát óltalmazza; annyival-is inkább vélek egy edényből ne igyék, ágyokra le-ne űljön, egyetmásokhoz ne érjen, szállására menvén, *Ruta*, 'Sállya és Rósa-vízzel, mellyekben-is tseppenthet egynéhány *Spiritus nitri dulcis* édes *Salétrom*-vizet, jól ki-mossa a' száját, köntösét meg-szellőztesse, ki-verje és meg-füstölje. Egy házba se menjen-bé, míg azt jól ki-nem sepreti, az után füstöl-jék-meg *Fenyő*-ággal, vagy *Gyalog*-fenyő-maggal, *Szurokkal*, 'Sállyával *Rosmarin*-nal, *Földi-tömjén*nel, *Levendulá*val, vagy a' ház közepén fél Lót *Puska*-port gyűjtson-fel kevesenként. Mindenek felett fog használni, ha egy edényben finum etzetet töltenek, azt tegyék eleven szén-re, hogy annak melege által lejendő ki-gőzöl-gése éjjel nappal töltsé-bé a' házat. Vagy-is végyen valaki 'Sállyát, *Rutát*, *Violát*, *Levendulát*, *Fodormén*-tát, *Rósát*, mindenikből egy - egy maroknyit, erre töltsön igen finum veres bor etzetet, tégye szoros szájú edénybe a' *Species*eket, az edényt pedig meleg hamu-ban helyheztesse, hogy a' *Species*ek vagy harmad napig ázhassanak, le-ízürvén, ez-

(4)

zel hintse-meg, vagy párgolja szobáját; ez igen hathatós *præservans* Orvosság minden *Pestilentialis* Méreg ellen. Ha valaki nem tudja, vagy nem akarja ezen Orvosságot maga el-készíteni, találhat a' Patikában.

V. Üres gyomorral senki ki-ne menjen, annyiival inkább az Orvos, vagy akár-ki-is az *Infectus*nak házában bé-ne menjen, hanem gyomrát elsőben el-készítse. Igen hasznos az a' *Mitridates* Orvossága, mellyet ennek előtte ezen N. Város Lakosinak, és közönségesen mindeneknek javallottunk volt, úgymint:

Végeinek Magvától meg-tisztított

<i>Füget</i> ,	{ Numeró }	3.
<i>Dio-belet</i> ,		2.
<i>Ruta-levelet</i> ,		20.
<i>Sót</i> ,	granum - -	3.

Ezeket vagdalja-őszve, tégye egy fedeles pohárba, töltsön reá finum Bort, vagy Égett-Bort estve, hadd ázzék virradtig, és jó reggel midőn fel-kél, vagy ki-akar menni, egye-meg elsőben a' megnevezett *Species*eket, azután igya-meg reá a' Bort, vagy Égett-Bort, mellyben

ázott.

(5)

ázott. Ez 24. Óráig *resztálni* tapasztaltatott minden Méregnek. A' szegényeknek elég lészen *Pirított Kenyeret* friss *Irós-Vajjal* meg-kenni, azt *Ruta*, vagy *Sállya* levéllel felyül meg-rakni, azt eh gyomorra meg-éven, egy Pohár Bort igyék-meg reá, vagy *Pirított Kenyeret Fokhagymával* meg-dörgölni és azt megenni.

VI. Mindenek felett *commendáltatik* az az *Essentia Prophylactica*, melly már a' mi *Præscriptiönk* szerént készítettetik a' N. Város Patikájába, melly sok Tartományokban, sok féle természetű *Pestis*ek ellen igen hasznos, és *probáltt* Orvosság volt. Ezt *pro Præservativo* bé-vehetni minden Reggel 7. 8. tseppenként, húszig, egy kalán Borba, egy tsésze Kávéba, *Herbatheeba*, vagy *Rosolisba*, a' mint kinek-kinek természetü hozza magával.

VII. Igen hasznos ezen Orvosság az *Infectus*oknak-is, ha az *Infection*nak elein abból a' Beteg, egy kalánnal meleg, tehén, vagy tyúk-hús lévben bé-vészen; magát bé-takartatja, és izzadásra *disponálja*, ez által a' belső-részekre hatott méregnek nagy része, a' testnek külső-részére hajtá-

A 6

tik,

✿ (6) ✿

rik, vagy a' merígyes és kásás részekre gyülekezik és le-száll, holott daganattal avagy gugával adván-ki magát; a' *Patiens* gyakran csak hamar meg szabadul.

VIII. Az ételben és italban való mértékletesség, ezen dögletes időben fő Orvosság, illendő hogy valaki magát felettébb meg-ne terhelje. A' Sertés-hús, és egyéb vastag ételeknek nemei, a' mi Nemzetünknel felettébb szokásban vannak; ehhez járul a' Bor, ennek italában is se rend, se idő, se mód, se mérték nem tartatik. Az első a' vért vastagítja, nehezíti, folyásában meg-akadályoztatja, a' testnek tsévéis részeit bé-dugja, annak rendes *economiáját* fel-forgatja. A' Bor ellenben ugyan azon vastag vért fel-forralja, meg-gyúlasztja, ez a' természet ellen való melegség, a' testnek minden nedvességit rothadásra el-készíti, a' honnat könnyű által-látni, hogy ha ezen mindent meg-emészto *Pestilentialis* Méreg és Tűz, az ilyen tisztátalan testben, mint néki alkalmasabb taplóban akadhat, könnyen játszhatja halálos *Tragédiáját*.

IX. Nem meg-vetendő a' *Fontanellák*, ha valaki arra venné magát, vagy karján és

tzomb-

✿ (7) ✿

tzombján egy-egy *Fontanellát* nyittatna, mellyek mindenkornytva tartatnának. E' nagy *praeservans* Orvosság, mivel ezeken a' Lyukatskákon lassan-lassan a' vérrrel meg-elegyedett *Pestilentialis* méreg ki-foly-na, annyira meg-nem gyűlhetne, hogy a' Testben Pokol-varakat, vagy *Pestis* okozhatna. Ez mind a' Józan Okoskodással meg-egyez, mind a' tapasztalt dolog tanította, 1656--57. Esztendőben; midőn Velentzében iszonyú nagy *Pestis* uralkodnék, egy *Heinsius* nevű Német Doktor csak ezzel az egy *Praeservativum*-mal Isten' segítségéből, szám nélkül sokakat a' *Pestis*től meg-óltalmazott; úgy-annyira, hogy ezen Doktornak emlékezetire közönséges Oszlop emeltetett, és Haza meg-szabadítójának neveztetett. A' *Fontanellának* nagy hasznát erősítik és javallják, a' Frantzia Országban uralkodott *Pestis* eránt való *relatiók*-is. Azok megjegyzik, hogy valakiknek azon *Pestis* alkalmatosságával folyó sebei, fekélyei, *fistulái* vóltanak, és a' Rűhesek, Koszosok, Oltvarasok, noha szüntelen az *Infectusok* kal társalkodtanak, mindazáltal, egy-is közülök *Pestises* nem vólt, se abban meg-nem hólt.

A 7

X. Min-

❁) (10) ❁

II. A' Nyavalyának elein adhatni a' *Patiensnek* valami gyenge *Laxanst*, erre igen hasznosnak ítéljük a' *Tamarindot*, *Cassiat*, *Sennát*, *Cichoria*-vizben el-olvasztott *Mannát*, *Rhabarbarumot* külön-külön, vagy együtt. Arra rendeltetett Szerekből készítettett *Cliflérek* igen hasznosok. De kíváltképen, főtt *Korpának* és *Kenyér-bélnek* a' *Leve*: Ha a' has-menés, vagy vér-has vagyon a' *Patiensen*, főzz-meg akármelly' állatnak, Juhnak, Báránynak, Borjúnak, 's a' t. a' bélét, azt cserzd-fel tyúk-tojás' székivel, és azt gyakorta botsássad alól a' vég-bélbe.

III. Mind védelmező, mind gyógyító Orvosságul egészségeseknek és *Infectusok*-nak egy aránt javalljuk, hogy bőv mértékben éljenek, *Herba-theéval*, vagy e' helyett olly' meleg vizzel, mellyben külön-külön, vagy együtt, 'Sállya, *Ruta*, *Veronika*, *Sóska*, *Agrimonia*, *Pinpinella* főtt. Vagyon ugyan a' mi Patikánkban sokféle hasznos, és nagy erejű füvekből és gyökerekből elegyített *Herbatheé*, ebből a' mennyit egyszer öt újjával fel-vehet, tégyen *Ibrikbe*, vagy egy meszszelyes tsuporba, töltsön forró vizet reá, forralja-fel ismét, ezt

❁) (11) ❁

ezt igya reggel és este nagy mértékbe. De javalljuk azt az Italt, melly minden gyúlasztó hideg-lelésekben leg-főbb Orvossága vólt *Hipocratesnek*, úgymint: végyen valaki *Kávét*, vagy e' helyett polyvájától meg-tisztított *Árpát*, *Zabot*, pergelje-meg, mint rend szerént a' *Kávét* meg-szokták pergelni, törje apróra, főzze-meg ugyan *Kávé* módjára, nádmézelje-meg jól, és a' fellyebb meg-irtt szerekekkel készítettett etzetből tseppentsen annyit belé, míg bor ízű savanyúsága lészén, ezt igya melegen. Az ilyen italok, a' vastag vért hígítják, a' rothadástól óltalmazzák, folyóbbá téstik, és gyenge izzadást okoznak, mind ezek az ilyen nyavalyákban meg-kívántatnak.

IV. Tettünk oda fellyebb emleketet egy *Praservans* Orvosságról, melly is már a' mi rendelésünk szerént, ezen N. Város Patikájában készítettik, ez rendeltetett ilyen módon:

Végy:

Jó Áloest,	{	2.	
Terjéket,		Lót.	2.
Rhabarbarumot,			1.

Mirt-

(12)

Mirrbát,
 Agáricumot,
 az-az: el-készített
 Pa-gombát,
 Sáfrányt,
 Zedoria és
 Gentiana Gyökeret,
 Gyalog Fenyő magvát,

mindenikből 1.
 Lótnak negyed
 részét.

Ezeket mind vagdald őszve és törd-
 meg, tedd egy hoszszú szárú szoros nya-
 kú üvegben, tölts reá egy Itsze igen fi-
 num Égett-Bort, kösd-bé jól az üveg szá-
 ját, tartsd 48. óráig meleg hamuban,
 gyakorta az üveget fel-rázzván, azután
 szűrd-le, ez léfzen mind *Præservans* mind
 pedig gyógyító szer; élhetnek vele min-
 den Emberek, Gyermekek, Ifjak, Vé-
 nek, Férfiak, Aszszonyok, sőt még a'
 Terhes Aszszonyok-is hat tseptől fogva
 húszig, a' fellyebb meg-irt mód szerént,
 mellyet meg-láthatni a' 7-dik *Punctum*-
 ban. Ha pedig valaki már *Pestis*ben va-
 gyon, annak, egy egész kalánnal kell bé-
 adni, sovány Tehén vagy Tyúk-húslévben,
 vagy Borban, azután mindjárt igyék-meg
 reá, fél vagy egy Itsze Napkeleti vagy
 Hazánk-

(13)

Hazánkbeli fűvekből készítettett *Herba-*
Theét, takartassék-bé a' Beteg, hadd iz-
 zadjon utánna.

V. Ha a' Beteg erejében meg-fogyat-
 kozott, az élet-érnek vergődése gyenge,
 kezei, lábai hidegek, gyakorta való el-
 ájulás vagyon rajta, akkor mértékletes
 szív erősítő Orvosságokkal kell értetni.
 Végyen-bé akkor vagy magánosan, vagy
Narants virág vizben ilyen szereket, úgy-
 mint: *Gyalog-fenyő magvából* tsinált *Sirú-*
pot, *Hyacinthusnak* a' *Sirúpját*, *Álker-*
mest, *Terjéket*, *Diascordiumot*, külön-
 külön mindenikből, a' ki mellyiket akar-
 ja, egy Lótnak negyed részét. Ha a'
 Gyomrának gyengeségét érzi, tsömör
 vagy Gyomorból való fel-bőfögés va-
 gyon rajta, végyen Borban, vagy Égett
 Borban *Elixir Proprietatis Paracelsi* 20.
 tseppet *Narants-virág vizet* két kalánnal,
 vagy, melly mindeniknél jobb, *China-Chiná-*
nak a' Porából egy Lótnak negyed részét
Álkermessel vagy *Hyacinthus Lictariummal*.

VI. Ha a' Beteg gelesztás, és a' *Pestis*en
 kívül, gyomrában és béliiben rothadtság
 vagyon, a' fellyebb meg-nevezett *Purga-*
tio mellett élhetni, Gelesztát vesztő és an-
 nak

✱) (14) ✱

nak fészket el-rontó szerekkel. Ugymint: Borral, meg-elegyített fa-olajjal. *Dió és Narancs virág vizekkel, Geleszta Porral*, melly mindenkor a' Patikában készen vagyon.

VII. Tapasztalt dolog, hogyha a' *Pestis* az embert hirtelen meg-nem öli, minden valószínűségű *Pestis*nek természete ez, hogy a' merígyes és kásás részeken adja ki magát, még pedig tsomózással, daganattal, úgy hogy mentől-hamarább az ilyen tsomózás ki-adja magát, és érni kezd, ha szintén nem izzad-is a' Beteg, meg-gyógyul. Nagy veszedelemben vagynak pedig és többire csak hamar meghalnak, kiknek merígyei meg-nem dagadnak, vagy kiken a' daganat bé-ment, noha szüntelen és nagy mértékben izzadjanak-is, tehát a' merígyes helyeken való daganat 's annak meg-fakadása, nem pedig izzadás által szabadul-meg valaki a' *Pestis*ből. Azért mihelyt, az olly helyeken fájdalmat érezne, mindjárt annak ki-jövését, külső és belső Orvosságokkal segíteni kell.

Belső Orvosságul javallhatjuk mindek felett a' *Pimpinella Gyökeret*, ezt Vizben, Borban, Porul-is ihatni, egyszerű-

✱) (15) ✱

szerre egy Lótnak negyed része elég. Hathatósabban és hamarabb munkálód-nék, ha egy Lótót főzne valaki egy ltsze vízben, harmad' részének le-apadásá-ig, kenyér-haj alatt, és azt jó melegen, mint *Herbathét*, úgy inná. Kivül az ollyan helyekre ragaizthatni, vagy reá te-hetni főval őszve-törtt *Millefoliumot*, az-az: *Egér-fark-fű Levelét*, *Scabiosának* ki-fatsartt levét melegen, reszelt Retket, *Mustárt*, *Rutát*, nagyobbik *Fetske-fű-nek* a' *Levelét*, (: *Chelidoniát* :) vagy eleven-melyesztett *Verebeket*, *Galambok*at friss meleg *Kenyeret*.

Sőt a' hathatósabb hólyagot szítató flastromokkal való élést-is, sokaknak példájokkal javalljuk. Nagy ereje vagyon ezeknek, a' méregnek ki-szívására és egyszerűsmind a' *Pestis*nek daganattal való ki-ütésére utat nyitnak. Ha pedig már a' Kelevény ki-ütött, ki-nőtt, mind-járt hathatós lágyító és enedő flastromokkal kell bé-ragasztani, meg-lágyul-ván, meg-érvén, ha magában ki-nem fakad, meg-kell nyitni, tisztítani és mint közönséges fekélyt, úgy gyógyítani.

V E G E.

Pesti-



*Pestises helyben lévő egészséges Embertől
mondandó Imádság.*

Felséges erősboszú álló ISTEN, ki az ő bűneiben meg-keményedett emberek ellen, meg-emésztő tűz vagy; úgy annyira: hogy a' Te haragod miatt senki Te előtted meg-nem állhat. E' Te haragodnak jeleit méltán mütogatod bűnös Nemzetségünk, Városunk, (:Helységünk, Társaságunk:) ellen. A' midőn a' természet szerént való dolgoknak eszközei által, emberek' testében lévő vért és nedvességeket a' méreggel és dögleletességgel mintegy sebes tűzzel, keményen felgyúlasztod, és annyira meg-emészted: hogy hirtelenséggel sokan meg-haljanak, és a' koporsóra le-száljanak.

Igaz vagy URam e' Te ítéletedben, mert a' mi Nemzetségünk, Városunknak, (:Helységünknek:) Lakosi, Isteni szent Felséged ellen tetemesen vétkeztenek, és jóllehet ottan-ottan édes Atyai áldásiddal a' meg-térésre édesgetted, avagy látogatásiddal, tsapásiddal rettentetted, mindazáltal bűneink-



neikből Te hozzád meg-nem tértek: én is méltatlan szolgád, (szolgáló-leányod:) az én bűneimért méltó lettem volna arra, hogy engemet e' mérges nyíladdal meg-lőttél volna, és mivel a' bűn tételben első voltam, engemet tettél volna ezen tsapásodban első tzelnek, mindazonáltal tapasztalom magamban, hogy énnékem a' meg-térésre időt engedted, mert még testemnek 's lelkemnek épségében engemet meg-hagytál, és mérges nyíladdal meg-nem lőttél, az én testemben lévő nedvességet avagy vért, ezzel a' méreggel fel-nem gyújtottad. Bizonyára nem az én érdememért, hanem a' Te irgalmasságodért tselekedted ezt én velem, hogy nem büntettél engemet az én bűneim szerént, és nem fizettél énnékem az én álnokságom szerént.

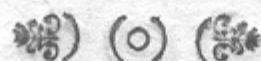
Alázatosan könyörgök Isteni szent Felségednek, botsásd-meg fertelmes bűnemet, a' mellyekért a' Te egy szülőtt Fiaadat halálra adtad, vessed minden álnokságimat hátad megé, és azokról felejtkezzél-el, hogy azokért ne kárhoztattassam, és az UR JÉsus Kríztusban légy kegyelmes énnékem. Ezokáért, lelkemnek 's testem-



testemnek egészségét hagyd-meg, őrizd-meg
életemet, hogy ettől a' méregtől, mint
egy nyíltól meg-ne lövöttessem. Oltalmazd
életemet, italomat, öltözetemet: hogy
ettől a' dögletességtől tiszták és üressék
légyenek, és énnékem ne árthassanak.

E' végre, ha külső eszközökkel, Or-
vosságokkal, magamat e' dögletes mé-
regnek el-üzésére erősítem, azokat szent-
reld-meg, tégyed hasznosokká, mivel
azok a' Te áldáfid nélkül haszontalanok.

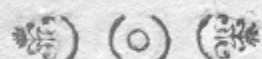
Hogyha pedig ez a' Te Szent aka-
ratod, hogy e' tsapás által hiremet, re-
ményeséget, békeséges-tűrésemet, hoz-
zád való szeretetemet meg-próbálsz, ké-
rem alázatosan Isteni Szent Felségedet,
ne terhelj fellyebb e' dögletes méreg-
gel egyben költetett és fájdalom-
kal, hanem a' mint el-szenvedhetem,
főt Isteni segítségiddel légy jelen, hogy,
azokból meg-szabadulván, szentségben és
igazságban Isteni Szent Felségednek éle-
temnek minden Napjaiban szolgálhassak.
A' minthogy ígéretet-is tételek, hogy az
én hátra lévő Napjaimat a' Te akara-
tod szerént el-tölteni igyekezem, mind
ezekben hallgass-meg engemet, én IS-
TE-



TENem! az UR Jásus Krisztusért, Amen.
Mi Atyánk; 's a' t.

Pestisben esett Embernek Imádsága.

ERős boszszuálló, igaz ítéletű Szent
ISTEN, ki a' bűnös embernek bűn-
tetésében, Te magadat ítélettel fel-ma-
gasztalod és igazsággal meg-szenteled,
engemet nyomorult bűnös embert, e'
Te ítéletednek példájává tettél, midőn
a' Te fel-gerjedett haragodban, e' mi
Társaságunkra meg-emészto, dögös, gyú-
lasztó és izzasztó betegséget bocsátván,
testemnek belső részeiben mérges nyí-
laidat meg-ütköztetted, a' honnan-is
testemben lévő nedvességek, annyira
meg-gyúladtanak: hogy az én testemben
lévő minden tagokra ez a' gyúladás hir-
telenséggel el-hatott, és úgy el-batal-
mazott, hogy a' Te nyílaidnak mérge
lelkemet majdan meg-emészti, meg-há-
borodtanak tsontaim, testemben épség
nintsen, béleim hitvánsággal el-tölte-
nek. Melly méregnek külső jelét 's
munkáját fájdalommal tapasztalom, az
én szívem dobog, kerengéssel hábo-
rog, minden erőm el-hagyott, környül-
vet-



vettek e' nyílak engemet, hasogatják az én veséimet, és nem kedveznek, mind ezeknek terhe alatt ki-omolnak, mint a' vizek az én könyhúllatásim és az én kenyérem előtt el-jön az én nyögésem.

Meg-vallom URam az én hamisságimat, szorgalmatos vagyok bűneim felől, az én lelkem-esméretitől azokról meg-győzöttetvén, háborgok, tusakodom lelkemben és az én szívemnek keserűsége miatt búsongok. URam Te előtted vagyok minden kívánságom, és az én nyögésem Te tőled nem rejtetett-el. URam tégedet várlak, Te benned reménylek, ne hagyj-el engemet az én kínaimban, én ISTENem ne távozzál meszse én tőlem, siess az én segítségemre, és vígasztalásomra én idvességemnek ISTENe. Botsásd-meg Szent Fijadért bűneimet, tsendesítsed bűneim miatt háborgó lelkem-esméretit, hogy az én nagy kínaimban, a' Te kegyelmednek 's hozzám való fzeretetednek jeleivel magamat vígasztalhassam: és ha Szent Felségednek ez az akaratja, az én Testemben lévő nedvességeknek fel-gerjedett tüzét

óltsd-



óltsd-el, tagaimban lévő vérnek rendetlen mozgását, rendes folyására vidd vízfz, és e' dőgleletes méregtől meg-tisztítván, betegségemből gyógyíts-meg, hogy még az élők között Szent Nevedet ditsérhessem.

Ha pedig Isteni Szent Felségednek szabados retszése: hogy e' nyavalyában legyen az én meg-öszlattanásom, fájdalommat könnyebbítsed, és azoknak hordozásában, Isteni segítségoddal, vígasztalásoddal légy jelen, az idvességnek reménységében Szent LElked által erősíts-meg, hogy a' midőn e' te tsapásod miatt ez életből ki-múlásom leszén, lelkem tartassék-meg az örök életre. Én ISTENem és Atyám hallgass-meg engemet mind ezekben, az én URamért, a' JÉsus Krisztusért, Amen. *Mi Aty. 's a' t.*

Halálához közelített beteg Emberért, a' körülötte levők által mondandó Imádság: melly Németből Magyar Nyelvre fordítottatott.

KEgyelmes ISTEN, a' kinek hatalmában vagyok a' halálból való meg-szabadulás, te meg-hagyod az emb-

B 2

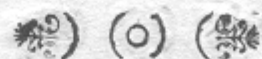
be-



bereket halni; és azt mondod, térjetek
vissza embereknek fiai: a' te akaratod-
ból közelített ez előttünk fekvő sze-
gény Szolgád, (: Szolgáló-Leányod:) az
Örökkévalóságnak kezdetéhez. A' terem-
tett állattól nem várhat immáron semmi
segítséget, nintsen semmi sem égen,
sem földön, a' mi az ő enyhülésére,
vagy újjúlására szolgálhatna, és azért ide-
je vagy, URam, hogy te-magad je-
lenjél-meg, és mutasd-meg, hogy te vagy
a' fő és valóságos Orvos, és hogy te
ISTEN vagy, és kívülőrted más nin-
tsen senki.

Könyörgünk tenéked, hogy a' te ő-
rökkévaló irgalmasságodból, a' mi UR-
unk Jézus Krisztus tökéletes engesztelő
áldozatjáért, és keserves haláláért e' sze-
gény atyánkfiának bűneit vessed a' Ten-
gernek mélységébe, hogy azok soha ő-
rökké te elődben az ítéletre ne jöjjenek.

Ha meg-kell lenni, hogy ő immár az
halál árnyékára jusson, maradj ő véle
óh szerelmetes Jézus, hogy ő semmit
ne féljen, tselekedjed hogy a' te vesz-
sződ és botod őtet erősítse. Tégyed
őtet mintegy petsétet a' te karodra, és
mutasd-



mútasd-meg ő benne, hogy a' szeretet
erős, mint a' halál, és a' buzgó szere-
lem mint a' koporsó: tellyesítsd-meg ő
benne a' te ígéretedet, hogy, te a' te
népedet a' haláltól meg-váltani, és a'
pokoltól meg-menteni akarod. Ha va-
gyon még ő benne valami érzékenység,
ne engedjed, hogy az ő hiti el-fogyjon,
míglen ő benne az ő lehellése tart. Vedd-
ki ő belőle a' halálnak félelmét, óh győze-
delmes Fejedelem! ki a' te halálod ál-
tal azokat meg-váltottad, a' kik tellyes
életekben a' halál' félelme miatt rabok
valának. Emeld-fel az ő Lelkét ama'
mennyei Kanahánnak szemlélésére, és
kóftoltasd-meg ő-véle a' jövőendő ditső-
ségnek gyönyörűségét. Ha pedig már
alkalmatlan arra, hogy az ő gondolatit
az imádkozásra rendelhesse, óh te min-
den vígasztalásnak Lelke, esedezzel ő
érette ki-beszéllhetetlen fohászkodásfiddal.

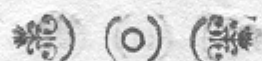
Ha ő-maga nem-fohászkodhatik, légy
óh kegyes Jézus tovább is ő-néki Szó-
szólója az Atyánál, és mondjad ezt:
Ne engedjed őtet le-fzállani a' verem-
be, mert talál-am érette váltságot: küld-
jed hozzá Angyalidat, a' kik Lelkét kí-



terjék az Ábrahám kebelébe, öltöztess fel őtet a' te igazságodban, hogy a' te ítélő széked előtt ártatlanságban megállhasson. Légy ő-néki az ő szükségében menedék-helye, az ő erőtelenségében erőssége, a' ferettségben világossága, élete az ő halálában. Ne engedjed, hogy őtet az élet, vagy a' halál, a' jelen-való, vagy következendő a' te szeretetedtől el-szakaszthassa; főt inkább, hogy a' sok ezer Angyaloknak seregével, és a' tökéletes igazaknak Lelkeikkel tégedet örökkön örökké dicsérhesen. Amen. *Mi Atyányk; 'sa' t.*

*Pestisből meg-gyógyúlt Embernek
Imádsága.*

Mivel menjek Te elődben igaz ítélőtű Szent ISTEN? mit fizessék Isteni Szent Felségednek, bűnösökön könyörülő kegyelmes Atyám? bizonyára minden Te jótéteményid és irgalmasságid én felettem vagynak. Mert a' mindön a' Te haragodnak tűze az én egész testemben meg-ütkezött, úgy hozzáam ragadott vala a' rettegtető dögleletesség, a' gyúlasztó és izzasztó hideglelés



felés belső-részeimet annyira emésztette, és mintegy tsomóban kötven tsapáfídat rajtam úgy meg-nehezítetted vala, ezt mondtam az én fájdlmim között: Nem látom többé az ISTENT az élőknak földében, nem látom többé az embert e' Világnak lakosi között, környül-vettenek vala engemet a' halálnak fájdalmai, és a' pokolnak rettentési ostromolnak vala engemet, mellyekben így gondolkoztam: Az én életem hirtelen én tölem el-véterik, és el-szakaszatják, mint a' Takáts el-szakasztja a' fonalat, mint a' daru és a' fetske akképen sipogok vala, nyögők vala mint a' galamb az én kemény fájdal-mimban, jajgattam az én szívemnek keserűsége miatt.

Mind ennyi fájdlmim között fel-emelem szemeimet a' magasságba, mondván: URam nyomorgattatásom vagyon, adj nyúgodalmot énnékem, le-hajtotta az ő füleit én hozzám, az ő lakó-helyéből reám tekintett, és az én kiáltásomnak szavát meg-hallotta, és az én lelkemet a' meg-emésztődésnek vermétől megszabadította, mert minden bűneimet há-

(o) (o)

ta megé vetette. Térj vissza azért én lelkem a' te nyugalmodba, mert az UR meg-szabadította az én lelkemet a' haláltól, szemeimet a' könnyhúllatástól, lábaimat az el-eséstől, járok az én ISTENem előtt az élőknek földében. URam, meg-ostorozván meg-ostoroztál vala engemet, de a' halálra nem adál engemet. Nem holtam-meg, hanem élek és hirdetem a' Te tselekedetidet, ugyanis az élők ditsérnek URam Tégedet, mint én ma. Bizonyára jobb az ISTENben bízni, hogy nem az emberben, jobb az ISTENben reményleni, hogy nem a' Fejedelmekben. Te benned hittem URam, azért szólottam, Te benned reménylettem, meg-nem szégyenítetttem.

Aldott légy én idvességemnek ISTENe, minden vélem közlött irgalmasságodért, fel-vésem a' háláadásnak pohárát, és a' te Nevedet segítségül hívom, meg-adom tenéked én ISTENem, az én fogadásimat, mert a' Te szemeid előtt kedves volt az én életem.

Alázatosan könyörgök Isteni szent Felségednek, a' mint az én nyavalyáimban 's kínaimban hozzám való ízeretetednek, irgal-

(o) (o)

galmasságodnak jeleit én-velem éreztetted: úgy az én életemnek hátra-lévő napjaiban-is vigasztalásiddal lelkemet erősítsed, e' végre adjad nékem a' megszentelésnek lelkét, és ez által minden indulatimat 's tselekedetimet úgy igazgassad, hogy életemnek minden napjaiban szentségben és igazságban szolgálhassak Isteni szent Felségednek. Hallgass-meg mind ezekben engemet én ISTENem és Atyám, az én Megváltó URam Jézusért, Amen. *Mi Aty. 's a' t.*

*Pestistől meg-szabadult Embernek Háláadása,
a' kit a' Pestis épen nem illett.*

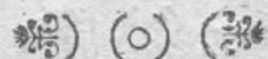
ORökkévaló ISTEN, szerelmes Atyám az UR Jésus Krisztusban, jóllehet por és hamu vagyok, mindazonáltal az én URamnak a' Jésus Krisztusnak érdemében bízván; alázatossággal Isteni szent Felséged előtt meg-állok, és háláadással szent Felségedet a' Te embereken való szabados uralkodásodért és irgalmasságodért ditsérem, a' mellyeket minden ítéleteidben az embereknek mútogatsz, hogy tégedet féljenek és tiszteljenek, mert a' te ítéleteidnek közepette a' kiket akarsz meg-



meg-ölsz, a' kiket akarasz életben meg-hagyasz. Kőnyörűlsz a' kinn akarasz kőnyörűlni, irgalmasságot tselekezel a' kihez irgalmasságot akarasz tselekedni.

Életnek és halálnak URa, e' Te irgalmasságodnak példájává tettél engemet bűnös szolgádat (:szolgáló-leányodat:) mert a' mikoron a' dögleletes mérég által a' Te haragodban, Várasunknak, (:Helységünknek:) Lakosit hirtelenséggel pusztítottad, a' rothadásnak vermében el-küldötted, akkoron engemet a' Te szárnyaidnak árnyékában el-rejtve, életemet ettől a' méregtől meg-óltalmaztad, testemnek belső részeit minden meg-háborodás nélkül tsendességben meg-tartottad, az éjjeli rettegeéstől testemet 's lelkemet védelmezted; úgy-annyira: hogy a' homályban járó dögleletesség, és a' délben pusztító veszedelem semmi részemben engemet nem illetett, és énnékem nem árthatott.

Oh kegyelmes ISTEN! melly hirtelen számtalanul jobb- és bal-kezem felől én mellőlem el-estenek, szemeimmel néztem ezt a' veszedelmet; de a' tsapás nem közelített én-hozzám, (:az én házambhoz:) mert



mert Te vóltál az én óltalmam, és rejtke-helyem.

Áldott légy én ISTENem Atyám az UR Jésus Kristusban, hogy illy irgalmasságot tselekedtél én-velem bűnös Szolgáddal, (:Szolgáló-Leányoddal:) bizonyára nem az én jóságom az oka, hogy tégedet az élőknék földében láthatlak. Szent ISTEN a' kiket e' tsapás által az hallgatásnak földére el-küldöttél, nem vóltanak bűnösebbek én nálamnál, egyedül a' Te irgalmasságod az oka, hogy tellyességgel meg-nem emésztettem.

Vajha URam tisztaságban az én szívemet el-készíthetném! vajha az álnok-ságot az én kezemből megszűre vethetném; és nem hagynám lakozni az én hajlékomban a' hamisságot! akkoron fel-emelném az én országomat Te hozzád, bátorsággal kezeimet az egekre ki-terjeszteném, erős lennék és nem félnék.

De óh kőnyörületességgel gazdag ISTEN! romlandó edény vagyok, tehetetlen a' Te akaratodnak tselekedésére, alázatosan kőnyörgök Isteni Szent Fel-ségednek, a' Te ígéreted szerént, vedd-
el

✽) (o) ✽

el az én szívemnek keménységét, adj
énnékem hús szívet, hogy a' Te paran-
tsolatidnak engedelmeskedhessem, és az
én szívemet minden meg-veszett indú-
latoktól, tagaimat el-fordúlt kívánságok-
tól tisztán tartván, magamat életemnek
hátra lévő napjaiban Szent Nevednek
ditséretire szentelhessem, az én URam-
ért a' Jésus Krisztusért kegyelmesen hall-
gass-meg, Amen.

Mi Atyánk; 's a' t.

V É G E.



